

VÄLISMAJANDUSE ÜLEVAADE

KESK- JA IDA-EUROOPA RIIKIDE MAJANDUSOLUKORD

Välismajanduse ülevaade, 11. jaanuar 2011

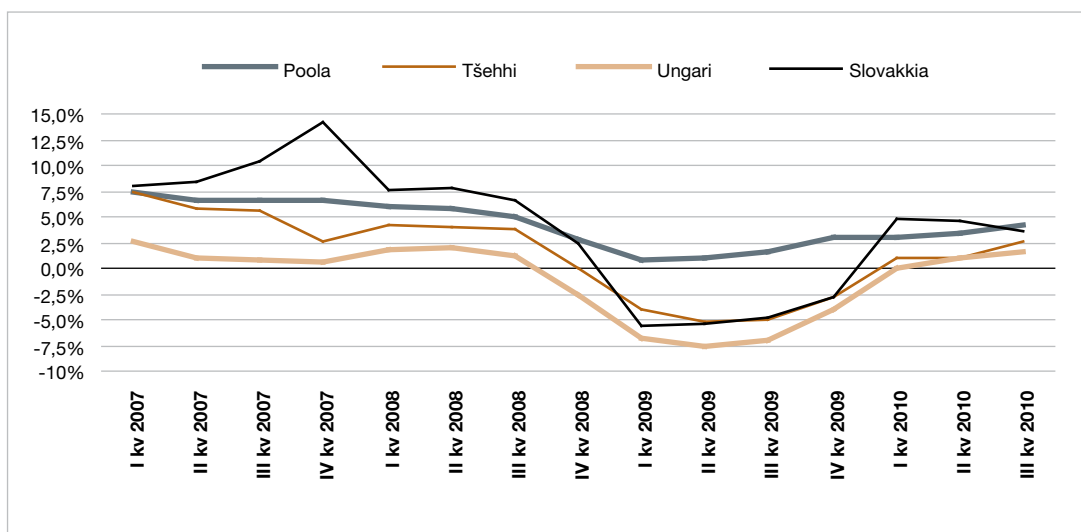
Koostanud: Eesti Panga rahvusvaheliste suhete eksperdid

Kesk- ja Ida-Euroopa (KIE) regiooni¹ majandus jätkab taastumist. Kolmandas kvartalis toetas majanduskasvu euroala majanduse stabiliseerumine, mis suurendas nõudlust KIE eksporditoodangu järele. Samuti on paranemas kodumaine nõudlus. Samas on järgmisel aastal oodata regiooni majanduskasvu mõningast aeglustumist, kuna välismajanduse kasv pidurdub.

Üldine majandusolukord

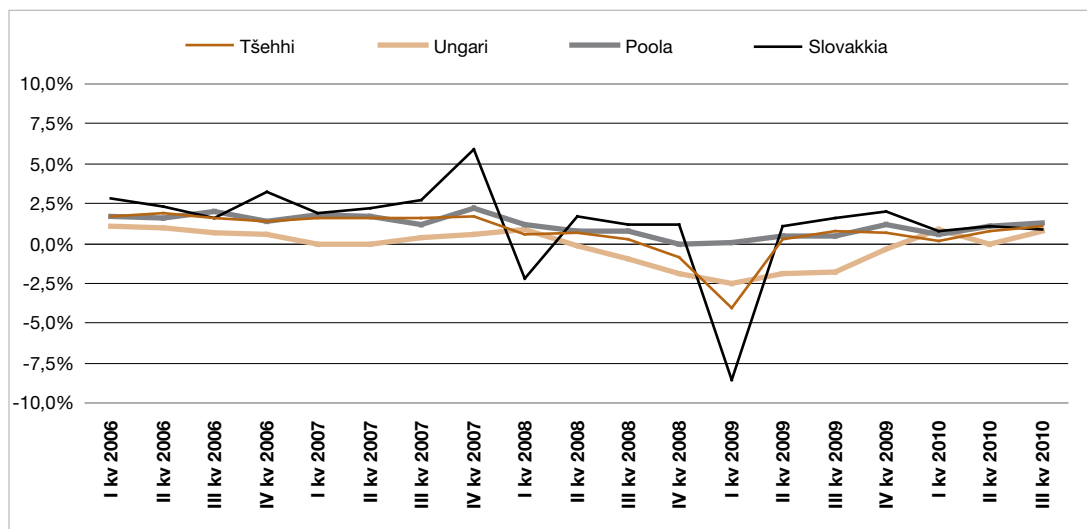
Aasta varasemaga ja eelneva kvartaliga võrreldes taastus majanduskasv kõigis vaadeldavates riikides. Kiireim SKP aastakasv mõõdeti III kvartalis Poolas 4,2% tasemel. Tšehhi ja Slovakkia majandus kasvas III kvartalis eelneva kvartaliga võrreldes juba kuuendat kvartalit järjest. Ka Ungari majanduskasv oli III kvartalis eelneva kvartaliga võrreldes taas positiivne (vt joonised 1-2).

Võrreldes kevadel avaldatud konvergentsiprogrammidega on käesoleva aasta majanduskasvuprognoose tõstetud, kuid 2011. aasta kasvunäitajaid on alandatud (vt joonis 3). Majanduse taastumine sõltub suurel määral euroala riikide ekspordinõudlusest.

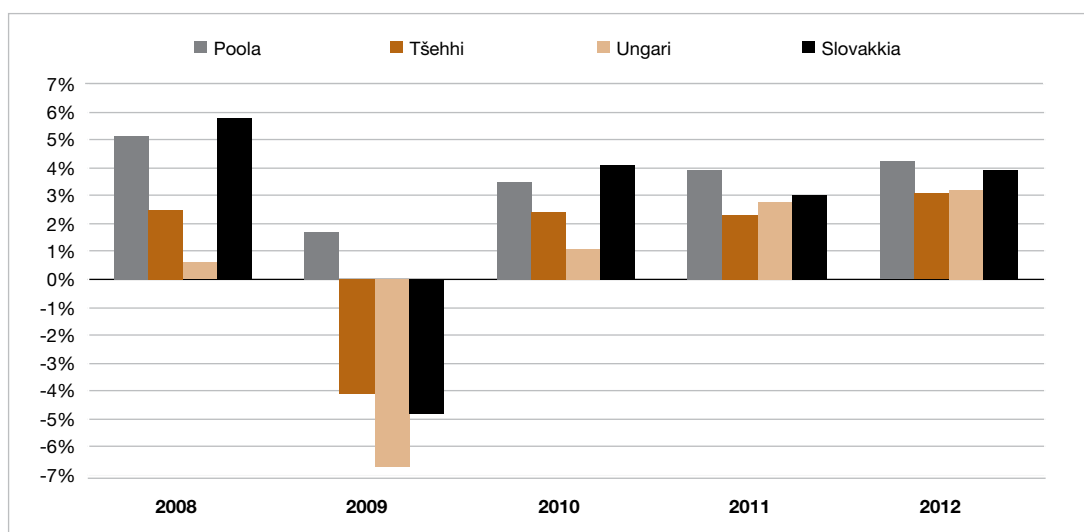

Joonis 1. SKP aastakasv

¹ Ülevaade kajastab Poola, Tšehhi, Ungari ja Slovakkia majanduse viimast arengut.

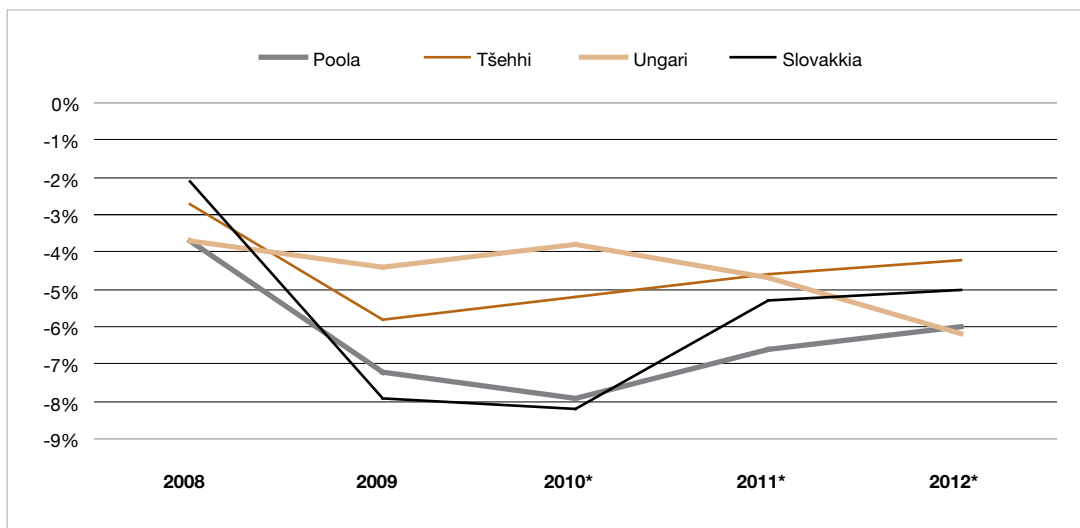

Joonis 2. SKP kvartalikasv

Joonis 3. SKP aastakasv ja prognoos

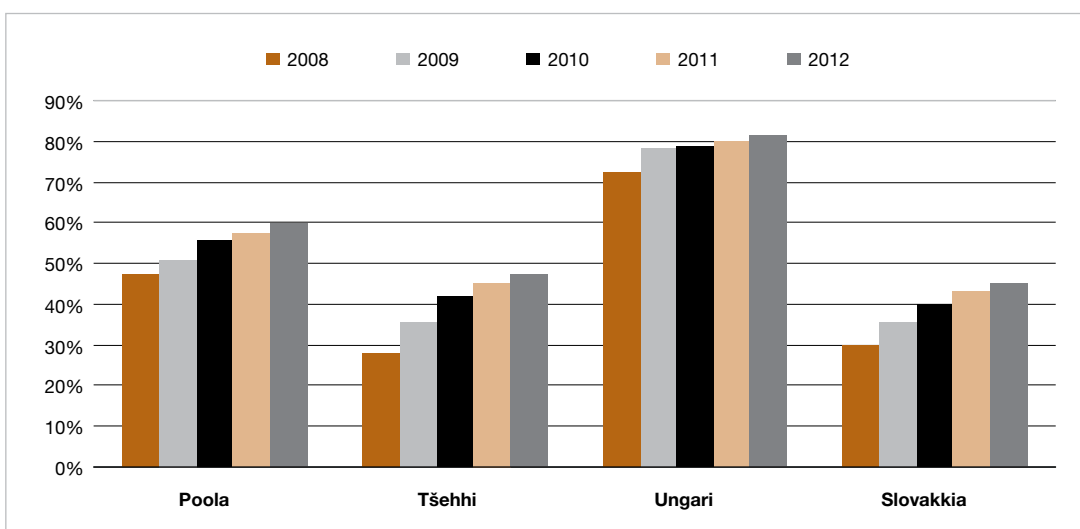
Kevadel avaldatud riiklikud konvergenstiprogrammid eeldasid küll järgmisteks aastateks eelarvepositiivsete paranemist, kuid realselt ei ole programmides selgelt välja toodud, kuidas eelarve-eesmärgid kavatsetakse saavutada. Euroopa Komisjoni sügisprognoosi hinnangul majandusliku lähenemise kriteeriumina fikseeritud 3%ni SKPst riiklikud eelarvepuudujäägid ei ulatu. Teisisõnu ei tegele vaadeldavad KIE riigid eelarve konsolideerimisega piisavalt, eelkõige Ungari ning majanduskasvu arvestades ka Poola (vt joonis 4). Euroopa Komisjon on algatanud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kõikide vaadeldavate riikide suhtes.

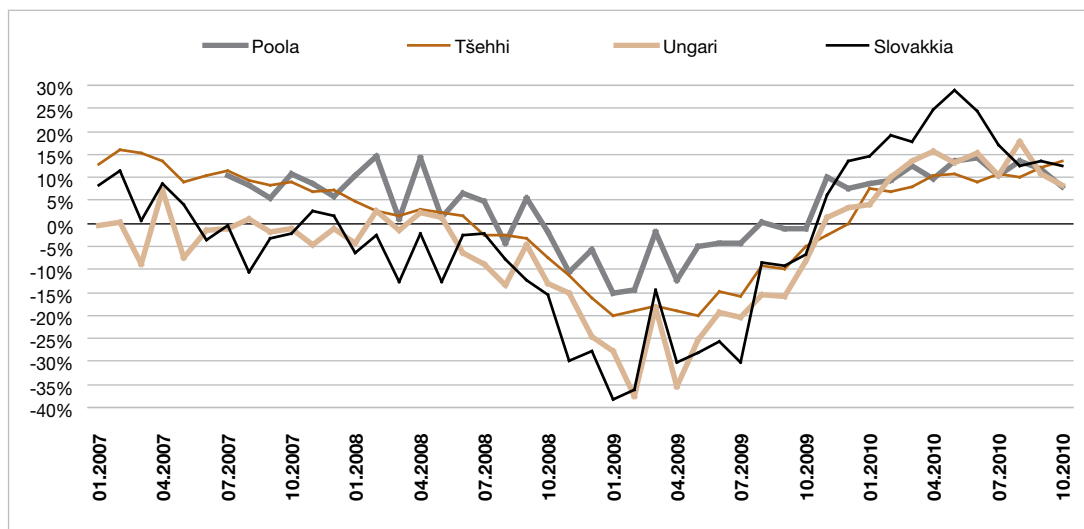
Joonis 4. Eelarve tasakaal (% SKPst)

Euroopa Komisjoni sügisprognoosi kohaselt kasvab Ungari valitsussektori võlg 2012. aastaks 81,6%ni SKPst ning suur võlakoormus muudab Ungari välismajandusest lähtuvate šokkide suhtes tundlikuks. Ka Poola võlakoormus suureneb prognoosi järgi 2012. aastaks 59,6%ni SKPst, mis on ohtlikult lähedal majandusliku lähenemise kriteeriumile 60% SKPst (vt joonis 5).

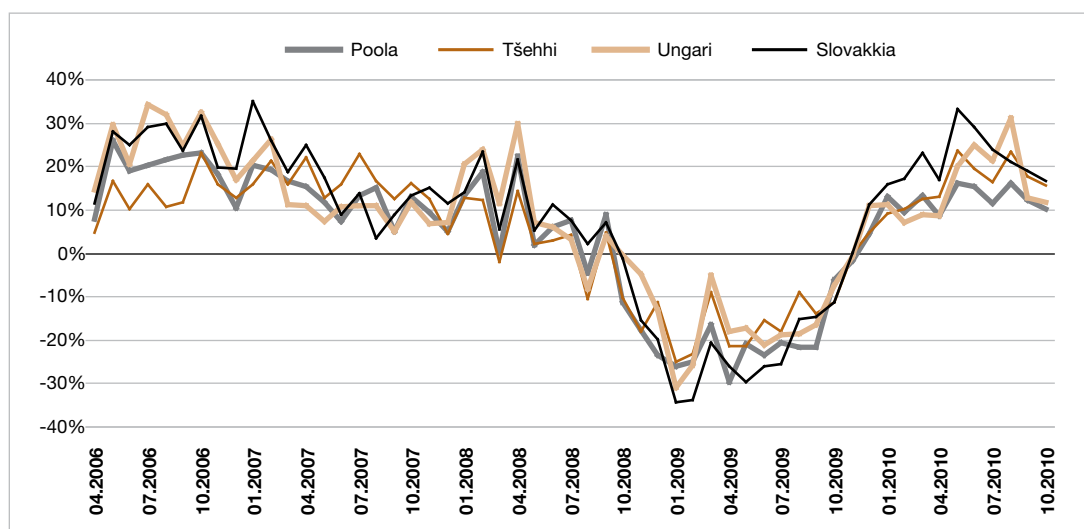
Lääne-Euroopa välisnõudlus on viimasel poolaastal soodustanud tööstustoodangu ja ekspordimahu kiiret kasvu (vt joonised 6-7). Lisaks toetas suvekuudel tööstuse ja ekspordi kasvu eelmise aasta madal statistiline võrdlusbaas. Ekspordinõudluse stabiliseerumise tõttu **paraneb üldine majandusosalus** (vt joonis 8).

Joonis 5. Valitsussektori võlg (% SKPst)

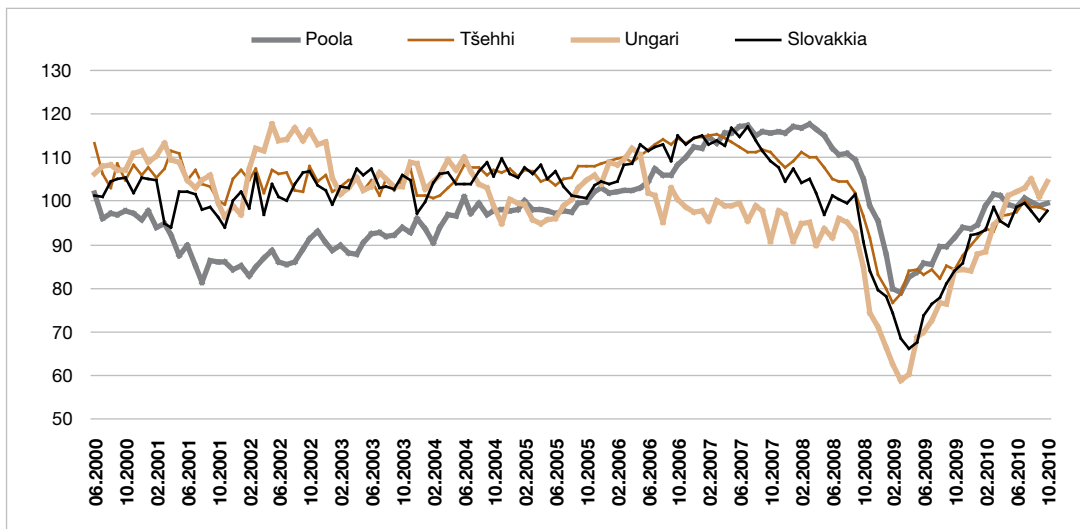

Joonis 6. Tööstustoodangu aastakasv

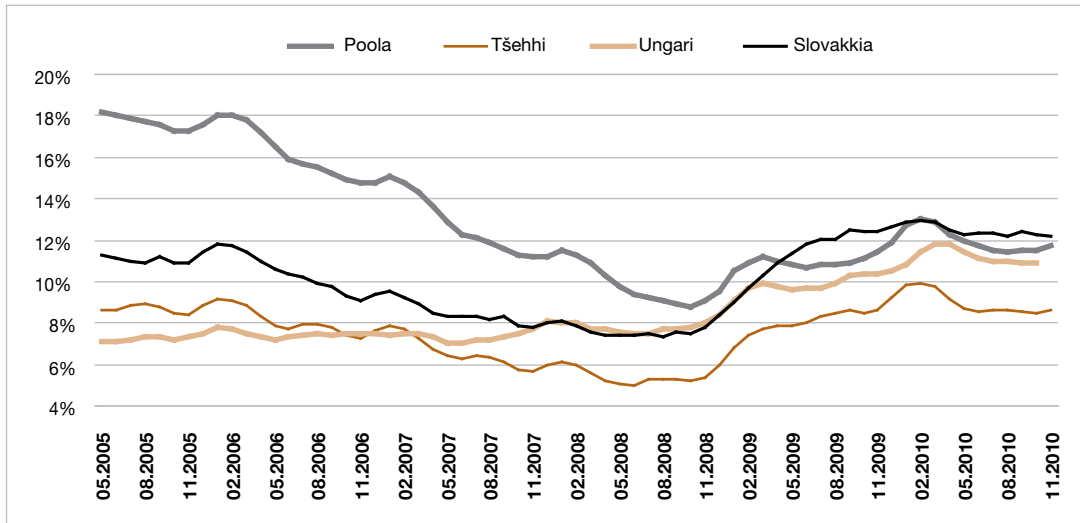

Joonis 7. Ekspordi aastakasv

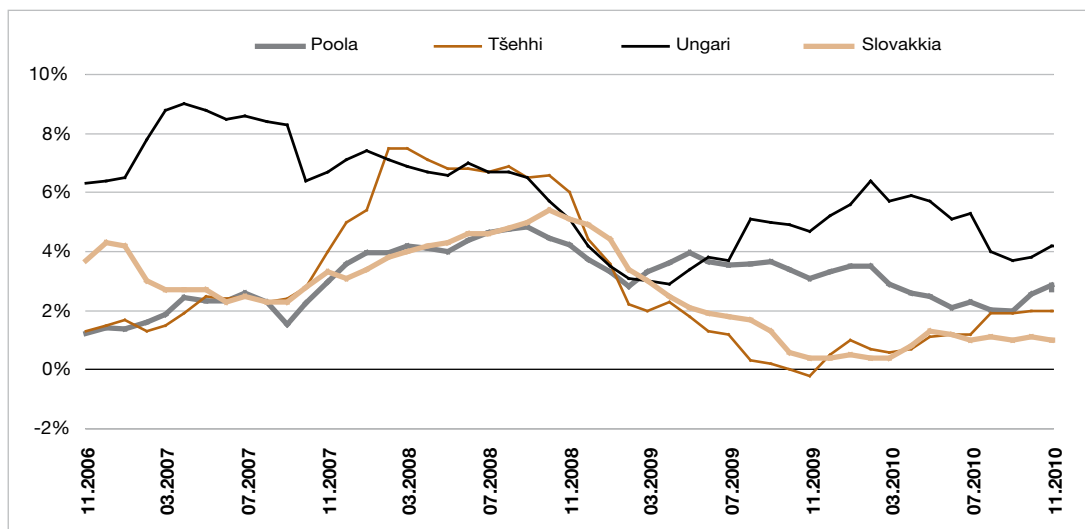
Kuigi majandusolukord on paranenud, püsib tööpuudus suur ning töötuse kiiret vähenemist oodata ei ole (vt joonis 9). **Inflatsiooni** survestab energiahindade tõus, administratiivsed maksumuudatused ja toidutoormehindade heitlikkus maailmaturul. Ungari keskpank tõstis 2011. aasta inflatsioonimäära kasvuprognooši 3,5%lt 4%le (vt joonis 10).

Joonis 8. Majandusaldusindeks

Joonis 9. Töötuse määr

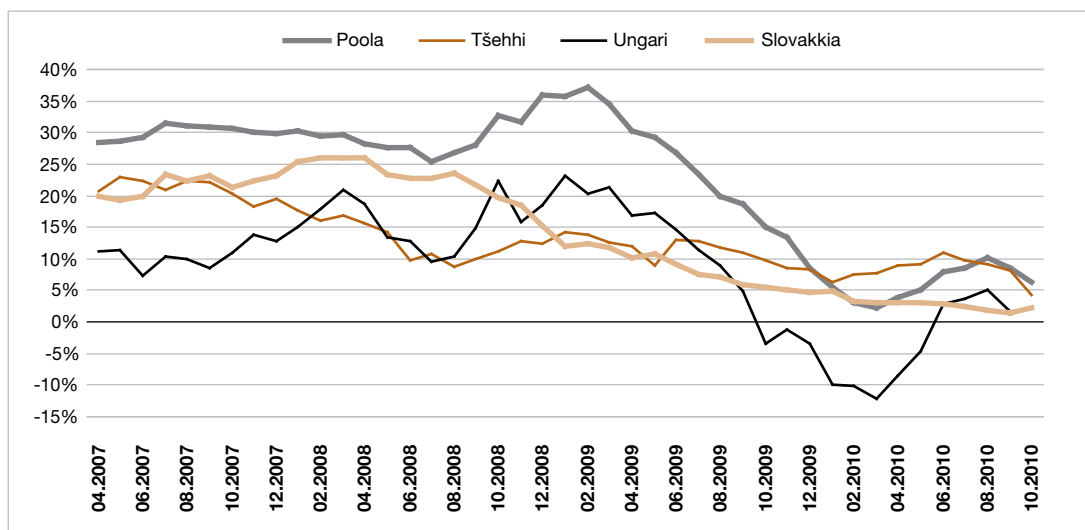

Joonis 10. Tarbijahindade areng (a/a)

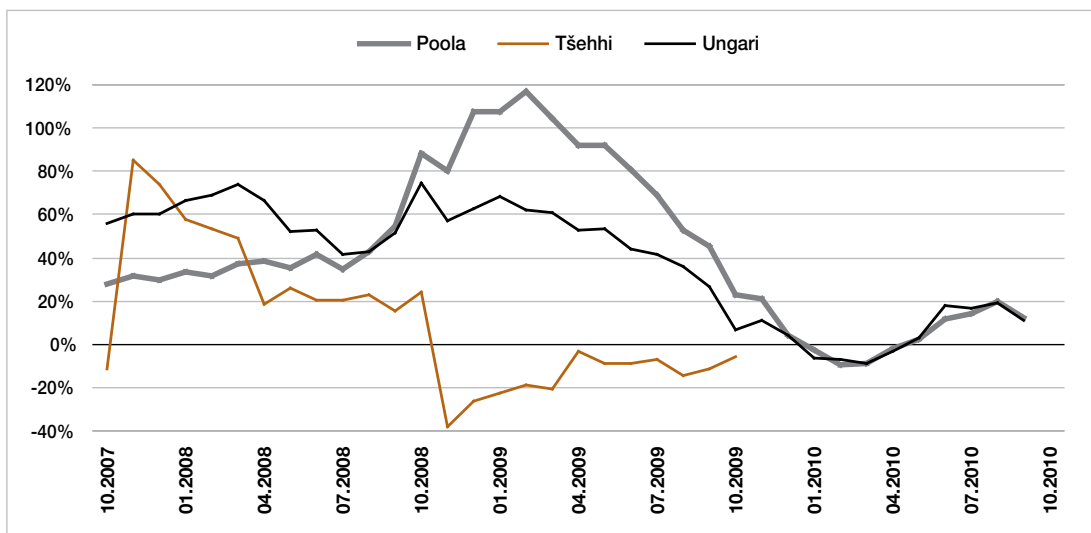
Finantssektor

Laenuaktiivsus on viimastel kuudel vähenenud, mille on tinginud eelkõige tööturu areng. Välisvaluutalaenuade maht kasvab üldise laenumahuga samas tempos (vt joonised 11-12).

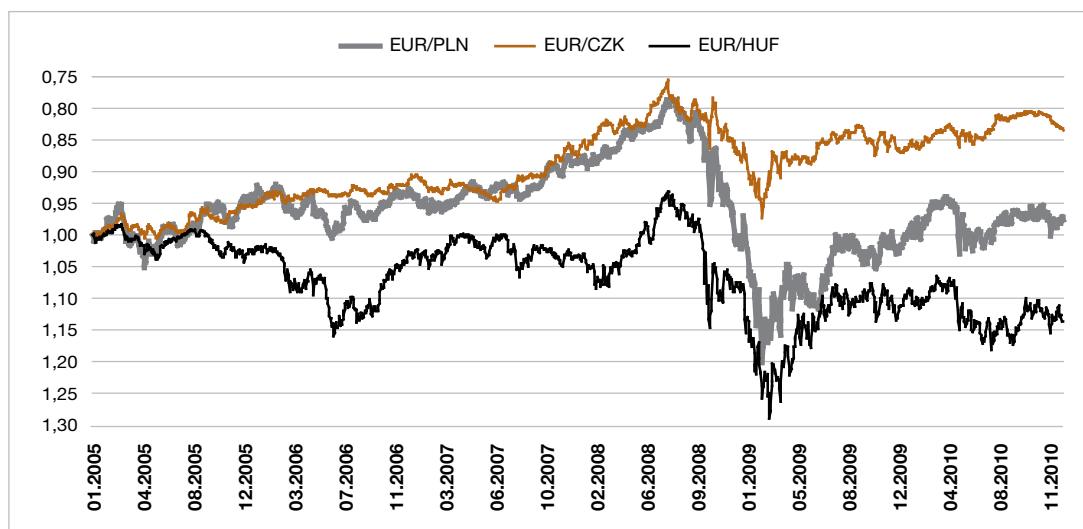
KIE riikide vääringud on jätkuvalt volatiilsed ja haavatavad (vt joonis 13). Vahetuskursside liikumist mõjutab võlakirjakriis osades euroala riikides ja üldine teadmatus majanduse edasise väljavaate suhtes. Ungari forinti nõrgenemise põhjus on valitsuse jätkusuutmatu eelarvepoliitika, mis toetub kulude vähendamise asemel ajutistele meetmetele. Tšehhi kroon on püsinud võrdlemisi stabiilne.

Joonis 11. Laenumahu aastakasv

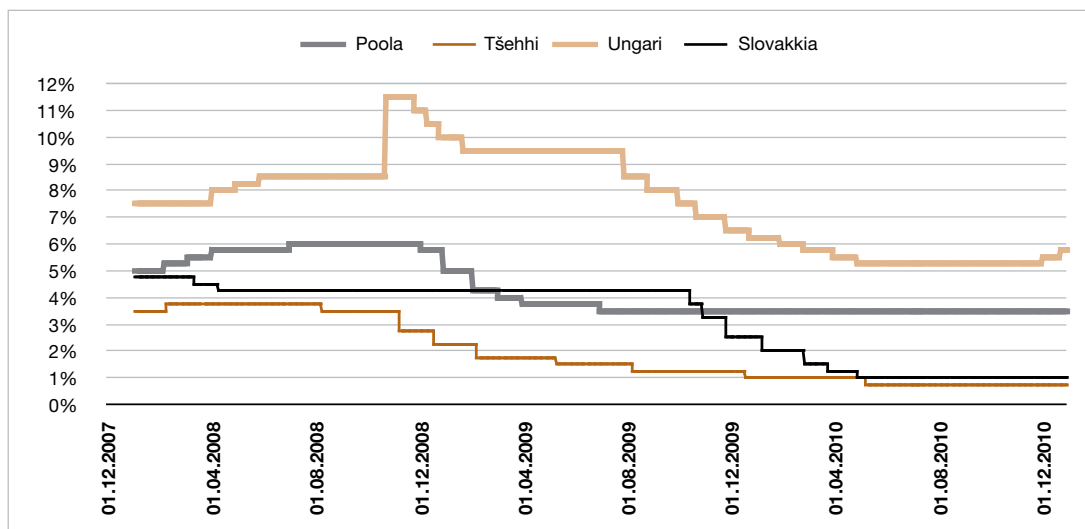

Joonis 12. Välisvaluutas nomineeritud eluasemelaenude mahu aastakasv, mõõdetud riikide väeringutes

Joonis 13. Poola zloti, Tšehhi krooni ja Ungari forinti vahetuskurss eurosse

Ungari keskpang tõstis detsembris rahapoliitilist intressimäära 25 protsendipunkti võrra 5,75% tasemele, samas suurusjärgus tõsteti intressimäära ka eelneval kuul (vt joonis 14). Ungari keskpang on eelkõige mures inflatsioonikasvu kiirenemise pärast. Kuigi Poola keskpang on hoidnud baasintressimäära 3,5% tasemel juba viimased 18 kuud, on keskpanga viimaste avalduste kohaselt intressimäära tõstmine võimalik juba 2011. aasta jaanuaris. Tšehhi keskpang hoiab baasintressimäära 0,75% tasemel alates 2010. aasta aprillist.

Joonis 14. Rahapoliitilised intressimäärad